

GREENPEACE

Magazine

**JBS,
BLIJF MET JE
BLOODY BUSINESS
UIT AFRIKA!**

Zomer
2026

Actie tijdens eerste aandeelhoudersvergadering JBS in Nederland eind april.

12 DOEN WAT NODIG IS TEGEN VLEESMILJARDAIRS

Vleesgigant JBS wil uitbreiden in onder meer Nigeria. Met uw steun doen we wat nodig is om deze nieuwe golf van verwoesting te stoppen.

4 VURIGE PRINCIPES
Drie omwonenden over hun confrontatie met zwaar vervuilende bedrijven.

8 HAALBAAR EN BETAALBAAR
De energietransitie is mogelijk zonder natuur te vernietigen voor zeldzame mineralen.

11 FLOTILLA GEEFT NIET OP
Waarom Greenpeace het vreedzame verzet van activisten op oude zeilschepen richting Gaza steunde.

16 ECHTE VEILIGHEID
Greenpeace International-directeur Mads Christensen over klimaat, energie en echte veiligheid.

SIGRID DETERS
Campagneleider Bossen

Vleesexpansie voorkomen

U zet zich mét Greenpeace vaak al jarenlang, soms zelfs decennialang, in voor de bescherming van onze bossen. In het Amazonewoud, dat bij velen van u een speciaal plekje in uw hart heeft, konden we samen met dappere Inheemse en andere activisten heel veel ontbossing voorkomen. Net zoals in de regenwouden van Indonesië en het Congobekken. Maar u weet, de bedreiging van deze cruciale buffers tegen de klimaatcrisis is nooit ver weg.

De vee-industrie is veruit de belangrijkste oorzaak van de verwoesting van het Amazonewoud. En JBS is de allergrootste speler. Vorig jaar verplaatste de multinational zijn hoofdkantoor op papier van Brazilië naar Nederland. Zo kon het op de New Yorkse beurs de miljarden ophalen, waarmee het in bijvoorbeeld Nigeria grootschalige sociale en milieuontwrichting dreigt te veroorzaken. In dit enorme Afrikaanse land leveren kleine boeren en rondtrekkende pastoralisten het grootste deel van het voedsel; veel natuur is nog ongerept.

Dat zal veranderen met de komst van de industriële vleesverwerkingsfabrieken van JBS, waarschuwen Greenpeace Afrika en andere milieuorganisaties. Greenpeace Nederland speelt een sleutelrol in de strijd om een ‘Amazonewoud’-scenario in Nigeria te voorkomen (zie pagina’s 12-15).

Wij kwamen eind april opnieuw in actie tegen JBS tijdens zijn eerste aandeelhoudersvergadering in Nederland. Onze boodschap: hier gelden Nederlandse wetten en daar zullen we JBS aan houden. Wij doen wat nodig is. Doet u mee?

Eisers Onnie Emerenciana en Jackie Bernabela met Marieke Vellekoop na het vonnis.

Staat veroorzaakt opnieuw tijdverlies

Juichend stonden inwoners van Bonaire eind januari in de Haagse rechtszaal. In een historisch vonnis oordeelde de rechter dat de staat hen niet langer mag discrimineren. Zij hebben hetzelfde recht op bescherming tegen de klimaatcrisis als iedere andere inwoner van Nederland. Helaas gaat de staat – net als in onze natuurzaak – in hoger beroep. Een onverantwoord besluit van het nieuwe kabinet, waarmee Bonaire kostbare tijd verliest.

Greenpeace en de acht eisers van Bonaire laten niet los. De rechter verklaarde dat het vonnis direct uitvoerbaar is, dus in april legden we de overheid nog maar eens uit hoe dat rechtvaardig moet. Maak een goed gefinancierd adaptatieplan dat net zo goed voor Bonaire als voor Ameland en Valkenburg geldt. En neem concrete uitstootbeperkende maatregelen, schreven we in een briefing. Samen met u en de eisers blijven we de staat aan haar plicht houden.

Successen!

Zuid-Korea plasticvrij
Een plasticvrije samenleving is niet alleen essentieel voor het milieu maar ook een kwestie van nationale veiligheid en grondstoffenveiligheid. Met deze boodschap overtuigde Greenpeace beleidsmakers in Seoul om het plasticprobleem hoog op de prioriteitenlijst te zetten. Zero plastic is in april verheven tot een presidentieel decreet.

Greenwashing ontmaskerd
Zuivelgigant Fonterra geeft anderhalf jaar na een aanklacht van Greenpeace Aotearoa (Nieuw-Zeeland) toe dat de claim op zijn Anchor-boter misleidend is. De melkkoeien zouden gevoerd zijn met ‘100% Nieuw-Zeelands gras’. In feite krijgen ze dagelijks palmpitten afkomstig van verwoest regenwoud in Zuidoost-Azië.

We mogen vijf exemplaren verloten van 'Kwallen in de brievenbus'.

In deze pas verschenen verhalenbundel schrijven bekende kinderboekenauteurs over klimaatverandering. Voor lezers van ongeveer 10 tot 12 jaar.

Wilt u kans maken op een exemplaar?
Stuur voor eind augustus een e-mail met uw adresgegevens naar redactie@greenpeace.nl

Helsinki gaat voor plantaardig
De jarenlange inzet van Greenpeace Nordic voor een halvering van vlees en zuivel in de publieke sector werpt zijn vruchten af. In de Finse hoofdstad stappen alle scholen, kinderdagverblijven, ziekenhuizen en andere gemeentelijke instellingen over op plantaardige alternatieven.

VURIGE PRINCIPES TEGEN VERVUILENDE BEDRIJVEN

© Fen Verstappen / Greenpeace

Voor Anneke, Sanne en Michiel (v.l.n.r.) voelt het soms als vechten tegen de bierkaai.

Michiel werd wakker van nachtvluchten. Sanne zag haar dorp glinsteren van metaalstof. Anneke streek neer naast een chemiereus. Aan tafel bij Greenpeace: drie 'gewone' mensen die vertellen over hun buitengewone confrontaties met drie zwaar vervuilende bedrijven.

DOOR FEN VERSTAPPEN

'Ik was nooit echt politiek betrokken,' zegt IT'er Michiel van Parreeren (43). 'Ik werkte gewoon, was gelukkig met mijn gezin. Tot er zich een probleem aandiende waarvan ik dacht: dit is zo groot en ingrijpend, dat zal iemand toch wel oplossen. En dan kom je

erachter: helemaal niemand lost het op. Sterker nog: de politiek staat de oplossing actief in de weg.'

Sanne Walvisch (47) herkent wat Michiel zegt. Ze is directielid van een bibliotheek, werkte eerder voor de

media. Toen zij en haar jonge gezin voor het eerst geconfronteerd werden met de grafietregens in Wijk aan Zee - metaalstof van Tata Steel dat neerdaalt op straten, auto's en vensterbanken - was ze nog goed van vertrouwen. 'Ik ging naar informatieavonden en dacht: interessant,

99 | Je wordt expert in iets wat je nooit had willen leren.

hoe zorgt dit bedrijf ervoor dat dit goed gereguleerd en veilig gebeurt? Pas later vielen de schellen me van de ogen.'

Anneke van Veen (68) is deze middag vanuit Dordrecht naar Amsterdam afgereisd. Ze is opgeleid in het groen, werkte tien jaar als bestuurder bij een waterschap, haar man is huisarts. Veertig jaar geleden streken ze samen neer in de buurt van het chemiecomplex van Chemours. 'Ik wist al langer dat daar dingen niet klopten,' zegt ze. 'Maar in je eentje is het lastig in opstand komen.'

WEKEN WAKKER LIGGEN

Bij Michiel begon zijn activisme met slaaptekort. Hij verhuisde in 2019 met zijn gezin naar Burgerveen, vlak onder een vliegroute van Schiphol. Toen de coronacrisis voorbij was en het vliegverkeer in volle omvang herstартte, werd hij geconfronteerd met ongekende overlast. 'Je slaapt met een raam open, en vanaf vijf uur 's ochtends denderen er twintig Transavia-vluchten binnen een uur over. De eerste keer doe je het raam dicht. Maar na weken wakker liggen hoor je ze ook met de ramen dicht.'

Hij wijst erop dat langdurige blootstelling aan nachtelijk vliegtuiggeluid wordt gelinkt aan een verhoogd risico op hart- en vaatziekten en stressklachten, en bij kinderen aan effecten op leerprestaties en ontwikkeling. Oók als mensen er niet wakker van worden.

Zijn verontwaardiging zet Michiel om in actie: luchtvaartdebatten, demonstraties, een petitie, gesprekken met politici. 'Ik ben nu vier, vijf jaar bezig. In meetbare termen heb ik weinig bereikt. Maar er zijn nu óók partijen in de Tweede Kamer die nachtvluchten serieus op de agenda zetten. Er beweegt wel iets.'

UITGEBREIDE DOSSIERKENNIS

Sanne herkent de aanloopfase. Tata Steel beweerde aanvankelijk dat de grafietregens in de omgeving onschuldig waren - grafiet zit ook in potloden.

Maar toen bewoners zelf op onderzoek gingen, ontdekten ze dat het stof zeer zorgwekkende stoffen bevat. Inmiddels is bekend dat omwonenden gemiddeld 2,5 maand korter leven door de uitstoot van de fabriek, en dat de kans op longkanker in sommige postcodegebieden maar liefst 50 procent hoger ligt. 'Je valt van de ene verbazing in de andere. Elke keer denk je: nu heb ik het ergste gezien. En dan ontdek je weer een nieuwe laag.'

Ze richtte met andere bewoners FrisseWind.nu op, een stichting met een achterban van meer dan 8.000 omwonenden. 'We houden 24/7 cameratoezicht, voeren allerlei juridische procedures. Spreken met journalisten, kunstenaars, beleidsmakers, bewindspersonen en kamerleden. We hebben inmiddels dan ook een meer dan uitgebreide dossierkennis.'

NIET MEER ALLEEN

'Je wordt expert in iets wat je nooit had willen leren,' valt Anneke haar bij. Voor haar was een Zembla-documentaire in 2023 het startpunt. PFAS-lozingen van Chemours hopen zich op in de bodem, het grond- en drinkwater, het menselijk lichaam en moedermelk. Blootstelling aan PFAS wordt geassocieerd met negatieve effecten op het immuunsysteem, de lever, nier- en testiskanker, vruchtbaarheidsproblemen en geboortefwijkingen.

'Chemours kende deze risico's al lang,' zegt Anneke. 'En toch kozen ze Dordrecht vanwege de nabijgelegen rivier - handig voor het lozen. De Grondwet zegt dat de overheid moet zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving. Dat gebeurt hier duidelijk niet.'

Ze is actief richting politiek, gaat de strijd tegen vergunningen aan, organiseert bijeenkomsten en protesten en gaat naar de rechter namens de omwonenden. 'De gemeente Dordrecht heeft zich inmiddels openlijk gekeerd tegen de PFAS-uitstoot van Chemours. Er lopen rechtszaken

en drinkwaterbedrijven in de regio slaan alarm. Vroeger stonden we er als omwonenden alleen voor. Nu niet meer.'

VURIGE PRINCIPES

Soms voelt het, beamen ze alle drie, als vechten tegen de bierkaai. 'Je doet het erbij, 's avonds en in het weekend, terwijl je ook werk en een gezin hebt,' zegt Michiel. 'De tegenpartij betaalt mensen veertig uur per week voor professioneel tegenwerken.'

'Tata Steel stopt miljoenen euro's per jaar in marketing, PR en lobbypraktijken,' vult Sanne aan. 'Daar kunnen wij natuurlijk nooit tegenop.'

Toch denken ze niet aan stoppen.

'Het klinkt misschien gek, maar dit probleem heeft me iemand met vurige principes gemaakt,' zegt Michiel.

Sanne: 'Ik geloof heilig dat - met toegang tot de juiste technologie, kennis en informatie - gewone mensen hét verschil kunnen en helaas ook moeten maken. Al vraagt het wel om een lange adem.'

Ook voor Anneke voelt het vanzelfsprekend. 'Mijn beroep is adviseur kwaliteit leefomgeving. Als ik hier mijn neus voor wegdraai, ben ik toch heel raar bezig?'

Wat ook telt zijn de stappen vooruit. Nachtvluchten staan openlijk ter discussie in de Tweede Kamer. FrisseWind.nu zit aan tafel bij beleidsmakers en ziet de handhaving en zelfs de wetgeving veranderen. Rond Chemours wordt niet meer over lokale overlast gesproken, maar over structureel overheidsfalen.

'Het gaat langzaam,' vallen ze elkaar bij. 'Maar we doen het voor elke motie die wordt ingediend, elke vraag die een Kamerlid stelt dankzij onze dossiers, elke nieuwe omwonende die zich aansluit. Definitieve overwinningen zijn het niet. Maar het zijn overwinningen.' ■

© Christian Åslund / Greenpeace

Expeditie naar de Arctische zee

In mei voer onze *Witness* samen met een onderzoeksschip naar de in internationale wateren gelegen *Banana Hole*. De zeebodem daar wordt opgeëist door Noorwegen, dat na acties van Greenpeace diepzeemijnbouw tot minstens eind 2029 heeft stopgezet. Maar de dreiging blijft.

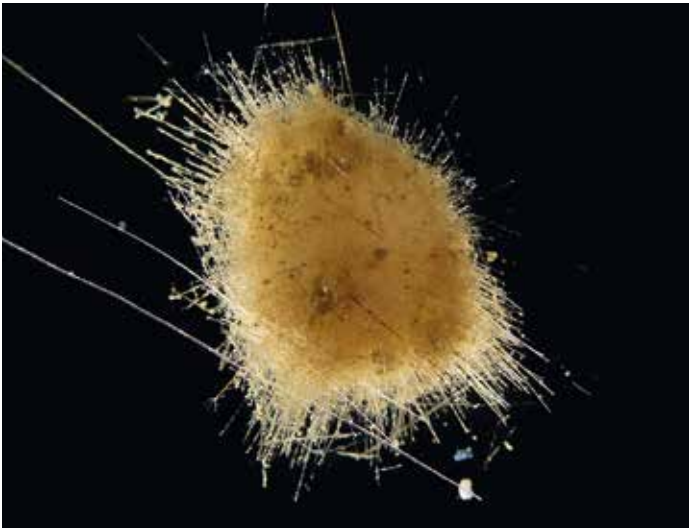
© Christian Åslund / Greenpeace

Zeebodem vol leven

We lieten een onderwaterrobot 3.000 meter afdalen naar onderzeese bergen en vulkanische warmwaterbronnen, waar mogelijk het leven op onze planeet ooit begon. Samen met wetenschappers van diverse gerenommeerde Europese onderzoeksinstituten volgden we de diepzeebeelden op monitoren.

© Solvin Zankl / Greenpeace

Ecologische schatkamer

Oeroude sponzen, zoals deze *Craniella infrequens*, lichtgevende kwallen, diepzeespinnen, diepzeeslakken en talloze nog onbekende soorten zijn afhankelijk van de unieke ecosystemen in de Arctische diepzee. We verzamelen bewijs om daarmee blijvende internationale, regionale en nationale bescherming af te dwingen.

DIEPZEE- MIJNBOW? NERGENS VOOR NODIG!

De winning van zeldzame mineralen bedreigt de diepzee, bossen, en lokale en Inheemse gemeenschappen.

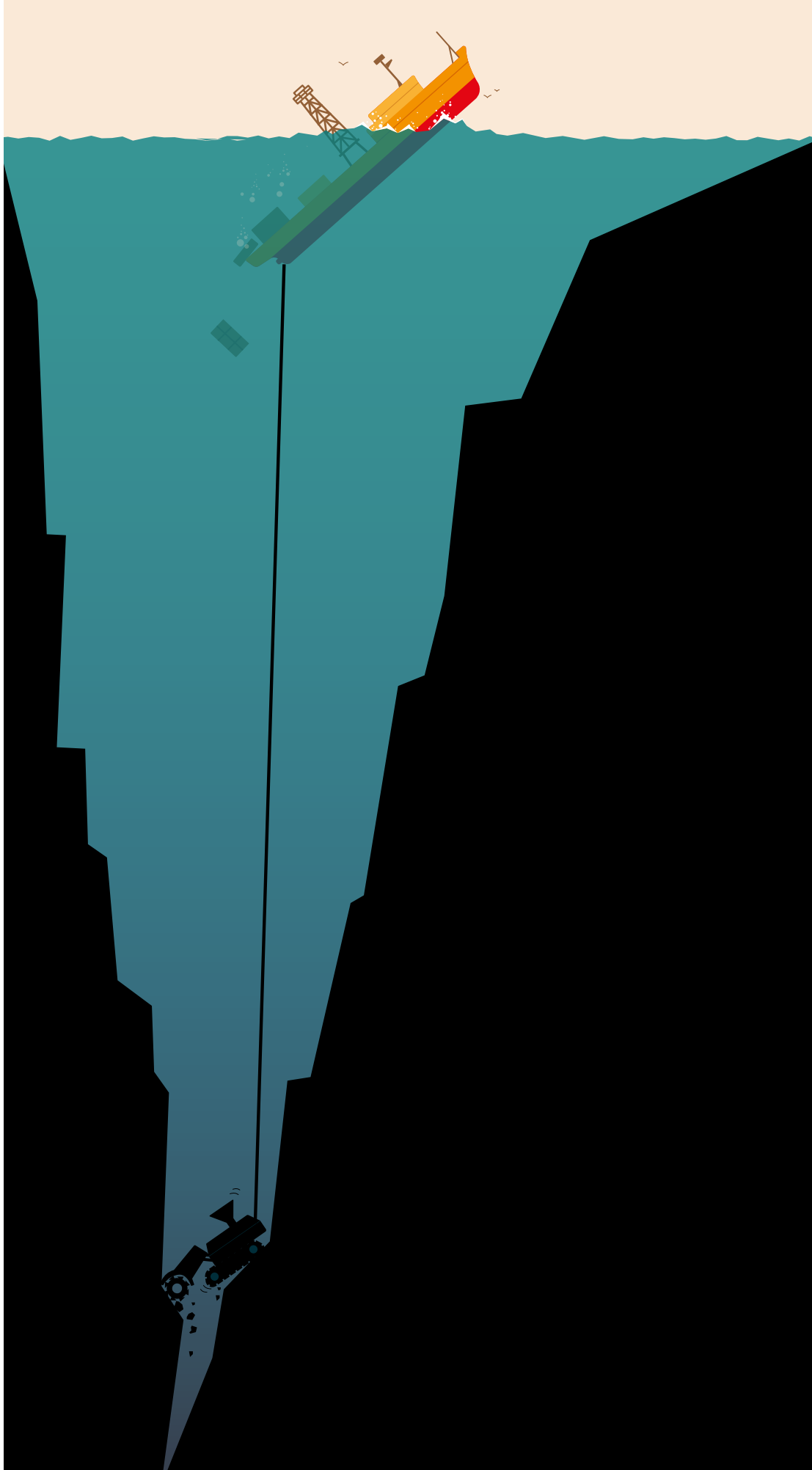
DOOR JAQUELINE SCHUILING | ILLUSTRATIE JEEN BERTING

We maken ons samen met u al jarenlang sterk voor bescherming van het nog zo onbekende diepzeeleven. In een uniek onderzoek – het eerste ter wereld – toont Greenpeace aan hoe de wereld kan overstappen op duurzame energie zónder kwetsbare natuur in de diepzee of op land te verwoesten voor ‘kritieke’ mineralen en metalen. Samen met het Institute for Sustainable Futures van de University of Technology Sydney ontkrachten we in het onderzoek ‘Beyond Extraction’ het valse verhaal van mijnbouwbedrijven, die beweren dat ze de diepzeebodem willen omploegen voor onze groene ambities: ‘Zonder diepzeemijnbouw is de energietransitie niet mogelijk.’

Onzin, stelt u samen met Greenpeace en andere milieuorganisaties al jaren – en met ons een groeiend aantal producenten van elektrische auto’s, techreuzen en financiële instellingen die zich uitspraken tégen diepzeemetalen. ‘Beyond Extraction’ beschrijft drie scenario’s, waarbij we gewoon elektrisch kunnen rijden en energie opslaan in batterijen, terwijl we de diepzee met rust laten. Ook vervuilende, mensenrechten schendende mijnbouw in landen als DR Congo is in deze scenario’s niet langer nodig.

DE VRAAG KÁN OMLAAG

Uitgangspunt van ‘Beyond Extraction’ is dat we het 1,5°C-doel van Parijs halen dankzij een ambitieuze energietransitie. Maar dan eentje waarbij we veel minder metalen en mineralen nodig hebben. De wereldwijd stijgende vraag naar deze grondstoffen moet dus omlaag. Hóe dat kan, schetsen de onderzoekers in een basisscenario en twee ambitieuzere varianten die de gevolgen van elke optie goed laten zien. ‘Nu is het aan politieke besluitvormers om een verantwoorde keuze te

maken’, zegt professor Sven Teske, hoofd van het onderzoeksteam.

Sven Teske is een oude bekende. Hij werkte jarenlang voor Greenpeace en was sinds 2005 de drijvende kracht achter onze Energie-[r]evolutiescenario’s. Hierin analyseerden we samen met gerenommeerde onderzoeksinstituten hoe besluitvormers de wereldwijde CO₂-uitstoot al in 2050 konden halveren (*no spoiler*: ze deden het niet). Toch hadden de alom geroemde analyses grote invloed op het klimaatbeleid van (lokale) overheden, die zagen dat – en hoe – het kón.

Dat is precies wat Teske en zijn team opnieuw deden, nu voor negen metalen en mineralen: kobalt, koper, dysprosium, grafiet, lithium, mangaan, neodmium, nikkel en vanadium. Deze ‘kritieke mineralen’ zijn essentieel voor de productie van batterijen, magneten, harde schijven en staal; je vindt ze terug in onder meer smartphones, chips, elektrische auto’s en windturbines.

VERVOER, TECHNOLOGIE EN RECYCLING

Het rapport schetst hoe een keuze voor meer openbaar vervoer, ambitieuze recyclingprogramma’s en innovatieve batterijen de vraag naar deze mineralen drastisch vermindert. Ook kleinere, lichtere en efficiëntere (deel)auto’s helpen aanzienlijk. Een grote klapper kan komen van nieuwe batterijtechnologieën. De opmars van lithium-accu’s zorgde al voor een sterke daling in de vraag naar kobalt en nikkel. In het meest ambitieuze scenario laten de onderzoekers zien hoe nog nieuwere, goedkopere technologieën zoals sodium-ion-accu’s ook lithium overbodig maken. Dát zijn de ontwikkelingen die beleidsmakers moeten stimuleren.

Met goede recycling kunnen we zelfs bijna de helft van de vraag naar mineralen en metalen dekken. Ons rapport pleit voor een veel beter inzamelsysteem, investeringen in geavanceerde recyclingtechnieken én beleid dat het gebruik van gerecyclede mineralen belooft. Nog een aanbeveling aan overheden en bedrijven: gebruik kritieke mineralen alleen waar ze het hardste nodig zijn. Voor de energietransitie dus.

VERBODEN VOOR MIJNBOW

De onderzoekers maakten een wereldkaart

Internationale druk loopt op tegen diepzeemijnbouw

De weerstand tegen diepzeemijnbouw groeit snel. Het Europees Parlement riep in april op tot een moratorium én tot actie tegen landen en bedrijven die internationale regels omzeilen.

Aanleiding zijn plannen van de VS om mijnbouw toe te staan zonder toestemming van de Internationale Zeebodemautoriteit (ISA), die dit wereldwijd reguleert.

Tegelijk hield de ISA in maart de deur dicht: er kwamen opnieuw geen regels voor commerciële diepzeemijnbouw. Nederland was een van de landen die opriep tot meer onafhankelijk onderzoek naar de impact van diepzeemijnbouw.

Bedrijven als The Metals Company en Allseas mogen dus voorlopig niet van start. En dat is precies wat nodig is om de diepzee te beschermen.

waarop staat waar mijnbouw absoluut verboden moet worden. Want natuurlijk willen we geen energietransitie waarvoor de rechten van Inheemse en lokale gemeenschappen worden geschonden: bescherming van hun (land)rechten en van ecologisch kwetsbare gebieden staat voorop. Greenpeace onderzocht vervolgens waar de belangrijkste mineralenvoorraden zich bevinden en tekende dat in op dezelfde wereldkaart. Wat blijkt: er is genoeg te winnen buiten de verboden gebieden. Alleen als we de recyclingdoelen uit het basisscenario niet halen, zal er in 2050 te weinig lithium zijn voor de energietransitie. Zoals Teske al zei: nu draait het om politieke wil.

De drie scenario’s zijn realistisch, haalbaar en betaalbaar. Ze helpen de enorme milieuschade op land en in de (diep)zee te vermijden, en respecteren de rechten van Inheemse en lokale gemeenschappen. Verplicht leesvoer dus voor besluitvormers én de basis voor daadkrachtig beleid om kwetsbare ecosystemen, (land)rechten van Inheemse volken en de diepzeebodem te beschermen. ■

ACT.GP/BELAST-GPM

Belast oorlogswinst, versnel de transitie

Terwijl oorlogen en conflicten wereldwijd voor onbeschrijfelijk menselijk leed zorgen, boeken olie- en gasbedrijven recordwinsten door de gestegen energieprijzen. Burgers betalen deze oorlogswinsten, via een hoge energierekening en sterk gestegen prijzen van brandstof en veel andere producten. Greenpeace vindt dit onacceptabel en roept het kabinet op deze winsten te belasten. Daarmee moet het huishoudens compenseren en de energietransitie versnellen door massaal te investeren in wind- en zonne-energie. Dat is de enige manier om onafhankelijk te worden van de grillen van dictators en de fossiele industrie: echte veiligheid is groen.

Eis ook een snel en rechtvaardig energiebeleid. Teken de petitie! Scan de QR-code bovenaan deze pagina.

© Gosse Bouma / Greenpeace

Activisten begin mei voor het hoofdkantoor van Shell in Den Haag.

Strijd tegen Lelystad Airport gaat door

Een Greenpeace-klimmer tijdens onze actie in februari.

Ruim 35.000 mensen tekenden onze petitie tegen Lelystad Airport. Maar het kabinet-Jetten negeert uw stem en wil het vliegveld gewoon in oktober 2027 openen voor vakantievluchten. In april overhandigde Greenpeace alle handtekeningen als duidelijk signaal aan de Tweede Kamer: er is geen draagvlak voor nog meer vervuiling en geluidsoverlast boven kwetsbare natuur. Dat minister Karremans nu toch aanstuurt op opening, betekent dat we

de druk moeten opvoeren – en dat kunnen we dankzij uw steun. Greenpeace kiest voor echte oplossingen, zoals het verschuiven van kortereafstandsvluchten naar het internationale spoor.

Samen met omwonenden en actiegroepen blijven we strijden tegen deze onnodige uitbreiding van de luchtvaart midden in een klimaatcrisis. We eisen dat de politiek kiest voor onze leefomgeving in plaats van voor meer vluchten.

De flotilla geeft niet op!

Illustratie: Jeen Berting

‘Ik houd mijn hart vast voor de laatste mijlen die voor ons liggen’, schreef ik op 28 april in de eerste versie van deze column. Twee dagen later was het zover: op meer dan 1.000 kilometer van Gaza enterde de Israëlische marine onze vreedzame Global Sumud Flotilla. Illegaal, in internationale wateren, kidnapten ze 178 mensen en vernielden ze 22 schepen die ze stuurloos op zee achterlieten. Nog geen twee weken later deden ze het weer en werden alle opvarenden naar een gevangenis op steenworp afstand van Gaza gebracht. En weer bleven de schepen achter op zee.

De activisten op de oude zeilschepen die ik enkele dagen eerder nog om ons heen zag zeilen vanuit het ronde raampje op de *Arctic Sunrise*, wisten wat hen te wachten stond: de kans op illegale arrestatie en een grove behandeling in Israëlische cellen. Dat maakt wat er gebeurde niet minder erg, maar de activisten wel ontzettend dapper. Zij doen wat nodig is, waar wereldleiders slechts een vingertje wijzen terwijl zich een genocide voltrekt.

DIEDERICK VAN DEN ENDE

GREENPEACE CAMPAIGNER AAN BOORD ARCTIC SUNRISE

Greenpeace koos er met de activisten voor om niet toe te kijken. Samen met de reddingsspecialisten van Open Arms was onze *Arctic Sunrise* de technische en operationele ruggengraat van de flotilla. Dat betekende keihard en gedisciplineerd werken. Onze crew voerde dag en nacht complexe reparaties uit, om ervoor te zorgen dat de meer dan 58 schepen klaar waren voor de tocht om de belegering van Gaza te doorbreken. Soms werden we midden in de nacht gewekt, omdat er een laagvliegende drone was gespot of een schip in de vloot hulp nodig had. We adviseerden ook over veiligheid en navigatie en gaven met de naam Greenpeace rugdekking aan de vreedzame activisten.

Na bizarre dagen vol geweld door de Israeli's en groot verzet van de activisten en hun wereldwijde supporter zijn alle

actievoerders inmiddels weer vrij. Ook veel Greenpeace-supporters hebben zich ingezet voor de gedetineerde activisten, via hun ministeries van Buitenlandse Zaken. Dit is voor mij opnieuw het bewijs dat collectieve actie werkt.

Wat vrijwilligers van de flotilla hebben meegemaakt is onbeschrijfelijk. Zeker als je bedenkt dat ze simpelweg humanitaire hulp naar mensen in nood wilden brengen. Ze hebben zonder uitzondering fysiek geweld meegemaakt en sommigen zijn gemarteld of zelfs verkracht. Veel mensen reageerden geschokt dat mensen dit meemaken, maar de vrijgekomen actievoerders wijzen op het geweld jegens Palestijnen dat veel ergere vormen aanneemt.

Inmiddels is deze missie voorbij. Onderweg met de *Arctic Sunrise* troffen we een van de flotilla-schepen aan, compleet vernield door de Israëlische militairen en gevaarlijk ronddobberend op zee. Alle meters waren eruit gerukt, de zeilen kapotgesneden en de motor was opengebroken en volgestort met stof.

De Global Sumud Flotilla is nog nooit zo groot geweest en ging voorspoedig op weg naar Gaza. De onrechtmatige en extreem gewelddadige reactie op de flotilla laat op een heel pijnlijke manier het succes van dit vreedzaam verzet zien. Voor even zag de wereld de gruwelijkheden van de belegering van Gaza, de genocide die nog altijd doorgaat en het ‘belang’ van Israël dat niemand daar in de buurt komt.

Ik ben er trots op dat we de brede schouders van Greenpeace niet alleen inzetten voor onze eigen campagnes, maar ook als basis waarop de vredesbeweging kan staan. Wanneer overheden falen, is het aan mensen zoals u en ik om samen in actie te komen. Dit is waar we voor zijn: niet toekijken vanaf de zijlijn, maar de weg vrijmaken voor rechtvaardigheid.

„Dat maakt wat er gebeurde niet minder erg, maar de activisten wel ontzettend dapper.“

VERWOESTENDE VLEESMILJARDAIRES

Actievoerders bij de ingang van het Sheraton Hotel op Schiphol, waar de eerste aandeelhoudersvergadering van JBS in Nederland plaatsvond.

DOOR JACQUELINE SCHUILING

JBS, het vleesimperium van de Braziliaanse miljardairbroers Batista, dreigt zijn verwoestende praktijken uit te breiden naar Nigeria. U weet wel, het land waar oliemultinational Shell mensen en milieu zwaar vervuild achterliet. Greenpeace waarschuwde JBS vorig jaar al: nu jullie hoofdkantoor in Nederland zit, gelden Nederlandse wetten. Met uw steun zullen we het bedrijf daaraan houden.

U kent de olie-industrie als een genadeloze vervuiler die wereldwijd natuur en mensenlevens verwoest. Niet voor niets komt u samen met Greenpeace al decennia in actie tegen oliemultinationals als Shell en TotalEnergies. Maar er is een industrie die de concurrentie met de oliegeiganten gemakkelijk aankan. Een sector die de negatieve schijnwerpers beter weet te vermijden, maar op alle fronten minstens even schadelijk is: de vee-industrie.

Grote vleesbedrijven maken, net als de oliegeiganten, onvoorstelbare winsten ten koste van lokale voedselsystemen, kleine boeren, Inheemse volken, dieren, de natuur en het klimaat. Hun enorme methaanuitstoot warmt de aarde steeds verder op en wereldwijd maken unieke regenwouden plaats voor hun weilanden en veevoer. Aangestoken bosbranden vervuilen de lucht in de Amazone sterker dan die in Beijing, en rivieren en kusten veranderen in 'dead zones' door de chemische troep en nitraatvervuiling van de vleesindustrie.

Multinationals als JBS en sojagigant Cargill domineren de hele, complexe productieketen, van veevoer tot kippen, koeien en varkens, en van slachterijen tot vleesverwerkers. Dat geeft de megaconcerns een ongekennde macht over ons voedselsysteem. En het probleem is structureel: ze worden alleen maar groter en machtiger. Dat betekent meer koeien, meer ontbossing, meer klimaatcrisis, meer geruïneerde kleine boeren en verjaagde Inheemse volken. En, kijk naar Nederland: meer stikstof en natuurvernietiging.

Wie dit soort bedrijven wil aanpakken, vindt al snel een leger goedbetaalde juristen tegenover zich. Al even goedbetaalde lobbyisten zorgen er, net als bij de oliebedrijven, voor dat wet- en regelgeving vaak in het voordeel van de vleesbedrijven uitpakt. Hoog tijd dus, dat Greenpeace samen met u de

schijnwerpers zet op deze schandalige industrie die wereldwijd verantwoordelijk is voor grootschalige vernietiging van mens en natuur.

DE VLEESMILJARDAIRES

De grootste schurk onder de vleesbedrijven is het van oorsprong Braziliaanse JBS. Opgericht door José Batista Sobrinho in 1953, bouwden hij en zijn zonen – inmiddels miljardairs – Wesley en Joesley het bedrijf uit tot het grootste vleesimperium ter wereld, met vestigingen in ruim 20 landen. Dat ging niet vanzelf: ze kochten wereldwijd bedrijven op en in Brazilië ruim 1.800 politici en ambtenaren om, investeerden in financiële en politieke vrienden zoals Trump, tuigden dubieuze belastingconstructies op en via hun toeleveringsketen waren ze betrokken bij de schending van de rechten van Inheemse en traditionele gemeenschappen. Ook de natuur bleek vaak niet veilig voor de expansiedrift van JBS.

JBS is ontransparant over zijn broeikasgasuitstoot en controleert notoir slecht of zijn toeleveranciers ontbossen of mensenrechten schenden. Maar de vleesgigant zou dit wel móeten doen: JBS blijft verantwoordelijk voor schandalen en schendingen in zijn toeleveringsketen. Juist als machtigste partij in de wereldwijde vleessector moet de multinational ervoor zorgen dat zijn bedrijvigheid niet ten koste gaat van natuur, klimaat en mensen.

Hoewel JBS alvast een verwaarloosbaar aandeel heeft genomen in de plantaardige eiwitsector – de moloch kocht eerst Viverra en in 2025 De Vegetarische Slager – blijft vlees zijn core business. En daarin wil het nóg verder uitbreiden. Nu al kan JBS dagelijks zo'n 76.000 koeien, 147.000 varkens en 14 miljoen kippen slachten. Dat is veel en veel meer vleesproductie dan de aarde aankan én dan we nodig hebben: vee en veevoer nemen ruim 80% van alle landbouwgrond in beslag, terwijl ze slechts 18% van onze calorieën en 37% van onze proteïnen leveren. Toch houdt

BLOODY BUSINESS

Op 30 april haalde Greenpeace het verwoestende JBS uit de schaduw waarin het comfortabel zijn vele miljarden verdient. Onze actievoerders legden de eerste JBS-aandeelhoudersvergadering in Nederland stil, terwijl klimmers grote spandoeken met druipend nepbloed ophingen: 'JBS: Keep your bloody business out of Africa'.

Tegelijkertijd nam Greenpeace Nederland juridische stappen tegen het bedrijf. Onze directeur Marieke Vellekoop bood de aandeelhouders een doorwrochte brief van 37 kantjes aan, waarin we openbaarheid van informatie eisen over de uitbreidingsplannen van JBS in onder andere Nigeria. De advocaten van Greenpeace Nederland zetten daarin op een rij welke Nederlandse wetten JBS overtreedt met zijn enorme broeikasgasuitstoot, lange geschiedenis van milieuschade en mensenrechtenschendingen gelinkt aan het bedrijf. Drie weken krijgt JBS om de gevraagde informatie te leveren. Daarna stapt Greenpeace Nederland naar de rechter, die JBS kan verplichten de gevraagde informatie onder ede te delen.

Elizabeth Atieno van Greenpeace Afrika juicht de actie toe: 'We móeten deze nieuwe golf van verwoesting in de kiem smoren.'

JBS graag de mythe in stand dat het ‘de wereld voedt’. Het bedrijf voorziet een groei van de dierlijke eiwitconsumptie met 70% in 2050 en dat is dikke winst voor de vleesgigant. Dus zoekt JBS ‘nieuwe markten’ voor zijn uiterst schadelijke activiteiten, vooral in Azië en Afrika.

LANDROOF, SLAVERNIJ EN GREENWASHING

JBS’ bedrijfsmodel jaagt niet alleen ontbossing aan. Amnesty International toonde in 2020 aan hoe JBS bijdroeg aan landroof en mensenrechtenschendingen tegen Inheemse volken in Brazilië, variërend van intimidatie en bedreiging tot moord. De Braziliaanse overheid zette in 2023 elf industriële boerderijen die zijn gelinkt aan JBS op haar ‘Vuile Lijst’ van bedrijven die zich schuldig maak(t)en aan slavernij. Dit bevestigde wat Greenpeace al in het rapport ‘Slaughtering the Amazon’ uit 2009 publiceerde. En de mensonterende praktijken lijken nog altijd niet uitgebannen: in 2025 bracht Repórter Brasil JBS opnieuw in verband met slavernij-achtige omstandigheden in zijn toeleveringsketen.

In november 2025 schikte JBS met procureur-generaal Letitia James van New York na een aanklacht vanwege misleidende klimaatbeloften in zijn reclame-uitingen. JBS moest 1,1 miljoen dollar bijdragen aan slimme klimaatprogramma’s voor New Yorkse boeren. De valse claim in de omstreden JBS-advertenties werd vier jaar eerder met veel tamtam aangekondigd: JBS zou per 2040 klimaatneutraal worden en in 2035 alle ontbossing uit zijn toeleveringsketen bannen. Maar concrete plannen heeft het bedrijf nooit laten zien, constateerde James (die inmiddels op een zijspoor is gezet door Trump).

Bovendien had JBS al in 2009 het Cattle Agreement ondertekend, na een Greenpeace-rapport dat de enorme ontbossing door de vee-industrie aan de kaak stelde. Binnen twee jaar zou die ontbossing volledig uit de JBS-keten verdwenen zijn, aldus het bedrijf. Die deadline verschoof JBS keer op keer, en uiteindelijk (in 2021) naar 2035. Sterker nog, onderzoek na onderzoek linkt JBS-toeleveranciers aan grootschalige illegale ontbossing. Sowieso is JBS de onbetwiste kampioen klimaatopwarming binnen de wereldwijde vee-industrie dankzij zijn gigantische methaanuitstoot, die volgens

Greenpeace Nordic-onderzoek hoger is dan die van Shell en ExxonMobil samen.

CORRUPTIESCHANDALEN

De staat New York was niet de enige die JBS aanklaagde: de reeks corruptieschandalen waarin het bedrijf is verwickeld lijkt eindeloos. Zo gingen de broers Batista in 2020 akkoord met een Amerikaanse boete van ruim 256 miljoen dollar voor grootschalige omkoping. In 2021 gaf JBS-dochteronderneming Pilgrim’s Pride prijsafspraken en fraude toe, waarvoor het in 2025 schikte voor 41,5 miljoen dollar. En dat zijn slechts enkele voorbeelden die de media haalden.

In 2025 kwam het hoofdkantoor van dit omstreden bedrijf naar Nederland – althans, op papier. Zo kon het een beursnotering krijgen aan de New Yorkse beurs. Ondanks waarschuwingen voor de slechte reputatie van JBS, door Republikeinse en Democratische politici en investeringsadviesbureaus, stemden investeerders toch in en kon JBS op Wall Street miljarden ophalen. Kapitaal waarmee het bedrijf zijn verwoestende industrie nu onder meer wil uitbreiden naar Nigeria. Een land dat nog geen intensieve veehouderij kent, maar wel veel kleine boeren en ongerepte natuur. In die context kan het verdienmodel van vleesmultinationals als JBS desastreuze gevolgen hebben.

GEVAARLIJKE EXPANSIE NAAR NIGERIA

‘We hebben dit eerder gezien’, zegt Elujulo Opeyemi namens Nigeria’s Climate Justice Movement. ‘Een buitenlands bedrijf komt naar ons land met grote beloftes: banen, ontwikkeling, vooruitgang. In plaats daarvan laten ze een spoor van vernietiging achter, waarvoor gemeenschappen nog decennialang de prijs betalen.’ Opeyemi refereert aan de enorme vervuiling door oliemultinational Shell in de Nigerdelta. Nu strekt vleesmultinational JBS zijn begerige handen uit naar het grote Afrikaanse land. Van de 5 tot 6 miljard dollar die JBS in zijn agressieve mondiale expansie wil steken, investeert het maar liefst 2,5 miljard dollar in zes Nigeriaanse vleesverwerkingsfabrieken.

Volgens JBS-baas Gilberto Tomazoni is dat om Nigeria te helpen de voedselonzeekerheid tegen

Nigeria kent nog geen intensieve veehouderij, maar wel veel kleine boeren en ongerepte natuur.

STOP DE VERWOESTING DOOR JBS!

Greenpeace Nederland wil niet toekijken hoe JBS vanuit Nederland zijn vernietigende praktijken uitbreidt naar Nigeria en andere landen. Samen met Afrikaanse activisten zetten we de kracht van onze internationale organisatie in.

Steunt u onze juridische strijd tegen het grootste vleesbedrijf ter wereld?
Doneer dan eenmalig 1 euro en voeg uw naam toe!

act.gp/jbs-gpm

Meer weten over JBS en de schandalen waarin het verwickeld is? Greenpeace Brazilië documenteerde er talloze in ‘Cooking the planet’.

act.gp/cooking-gpm

Elizabeth Atieno van Greenpeace Afrika kijkt toe terwijl actievoerders de eerste aandeelhoudersvergadering van JBS in Nederland verstoren.

te gaan. Dat valt te betwijfelen. De Nigeriaanse krant The Nation schrijft dat er een deal met Saoedi-Arabië in de maak is die vooral draait om de export van vlees vanuit Nigeria. De kans is groot dat het industriële vlees dus niet of nauwelijks op Nigeriaanse borden belandt, maar dat de bevolking wel de verwoestende gevolgen voor haar kiezen krijgt.

De plannen van JBS stuiten op toenemend verzet, in Nigeria én in Nederland, waarbij Greenpeace Afrika en Greenpeace Nederland nauw samenwerken. ‘De groei van het vleesimperium van JBS gaat hand in hand met milieuvernietiging, gigantische uitstoot, mensenrechtenschendingen en een totaal gebrek aan transparantie’, somt voedselcampagner bij Greenpeace Afrika Elizabeth Atieno op. Ze waarschuwt: ‘De projecten die we nu goedkeuren, bepalen wie ons land en onze voedselsystemen controleert.’

De Braziliaanse praktijken van de vleesindustrie zijn een afschrikwekkend voorbeeld. In Brazilië zag je hoe kleine boeren – vaak met valse beloften – werden uitgekocht of van hun land verjaagd, om plaats te maken voor enorme vee-ranches of veevoerplantages. Monoculturen van soja en mais verdrongen land voor de eigen voedselproductie van lokale gemeenschappen, die door klimaatverandering toch al extra kwetsbaar zijn. Dat zal in Nigeria niet anders zijn, vrezen we. Mensen die eerst hun eigen

voedsel verbouwden, moeten dan de bewerkte producten kopen van agrobedrijven die hun land opkochten of inpikten.

JBS is in Nigeria al net zo ontransparant als in Brazilië. Mensen die in het gebied leven en wiens toekomst gevaar loopt, hebben voor zover wij weten tot nu toe geen inzicht of inspraak gekregen, terwijl dat volgens internationale afspraken wél zou moeten. Besluiten handelt JBS bij voorkeur af met de Nigeriaanse regering, waarmee ze in 2024 een overeenkomst sloot over de zes megafabrieken. Greenpeace Nederland wil inzage krijgen in de uitbreidingsplannen van JBS, om op basis van die informatie te bepalen of een rechtszaak mogelijk is, waarmee we de verwoestende groeiplannen kunnen stoppen voordat ze van start gaan. Heeft JBS bijvoorbeeld een milieueffectrapportage geleverd? Zijn de gemeenschappen en andere belanghebbenden geraadpleegd? Dat is ook wat diverse organisaties in Nigeria willen weten.

‘We weten van de Nigerdelta wat er gebeurt als regeringen de deur openzetten naar destructieve bedrijven zonder eerst moeilijke vragen te stellen’, zegt Opeyemi strijdbaar. ‘Nu stellen we die vragen wel. En we verwachten antwoorden voordat hier ook maar één JBS-fabriek wordt gebouwd.’ ■

Mads Christensen is algemeen directeur van Greenpeace International. Hij begon zijn loopbaan bij Greenpeace Denemarken in 1992 als vrijwilliger. Sindsdien werkte hij als campagneleider, actievoordinator en was hij 15 jaar lang directeur van Greenpeace Nordic.

De afgelopen decennia leidde Mads gedenkwaardige missies, zoals het vrij krijgen van de bemanning van de Arctic 30 in Rusland en het tot stand brengen van het Oceanenverdrag. Ook werkte hij nauw samen met Inheemse groepen die in de frontlinie van de klimaatcrisis leven, van de Amazone tot Groenland.

Sinds 2023 woont Mads met zijn gezin in Amstelveen.

Blijf op de hoogte en volg Mads op LinkedIn.

act.gp/mads-gpm

‘Samen kunnen we bergen verzetten’

In een steeds instabieler wereld dreigt het milieu het onderspit te delven. Juist nu is het werk van Greenpeace belangrijker dan ooit, vertelt internationaal directeur Mads Christensen. Omdat we met oplossingen komen die bijdragen aan veiligheid en zekerheid.

DOOR **MAAIKE VEENJE** EN **FEDDE WIERSMA**

Klimaat, energie en geopolitiek zijn steeds nauwer met elkaar verweven. Hoe link jij dat aan veiligheid?

‘Veiligheid is tegenwoordig energiezekerheid. Vrijwel elke geopolitieke schok is uiteindelijk terug te voeren op de manier waarop we in onze energie voorzien. Dat merken we direct in onze eigen huiskamers toen de energierekeningen omhoog schoten door de invasie in Oekraïne. En nu zien we het weer: de oorlog in Iran legt de kwetsbaarheid van het mondiale fossiele systeem pijnlijk bloot.

De oplossing is prachtig in haar eenvoud en daar pleit Greenpeace al decennia voor. Als we overstappen op decentrale, hernieuwbare energiebronnen redden we onze planeet van een onleefbare opwarming én worden we minder kwetsbaar voor geopolitieke schokken. Kortom: olie en gas voeden oorlogen, hernieuwbare energie voedt vrede.’

De belangrijkste thema's van Greenpeace zijn: lokale duurzame energie, de

klimaatcrisis en biologische landbouw. Waarom zijn juist die onderwerpen zo fundamenteel verbonden met veiligheid?

‘Je hoort vaak dat de 20e-eeuwse wereldorde voor onze ogen uiteenvalt en dat klopt. We moeten er alles aan doen om de internationale samenwerking uit de vorige eeuw te herstellen. Terugvallen op kortzichtig nationaal eigenbelang is simpelweg geen optie als we met ons allen willen overleven.

En vergeet niet dat als we het Noordpoolgebied, het Amazoneregenwoud of de Warme Golfstroom verliezen, we het evenwicht kwijtraken dat onze beschaving überhaupt mogelijk maakt. Ik trek wel eens de vergelijking met het instorten van een koraalrif. Daarmee verliezen we niet alleen iets oogverblindends. Riffen ondersteunen de complete oceanische voedselketen en daarmee het leven van miljoenen mensen die ervan afhankelijk zijn. Als dat fundament wegvalt, stort alles in wat daarop gebouwd is.

Een Blauwe Groper in de Jervisbaai, Australië. Mads: ‘Je kunt het klimaat niet repareren terwijl de oceanen worden leeggevisht.’

Daarom werkt Greenpeace aan deze thema's in samenhang. Je kunt het klimaat niet repareren, terwijl de oceanen worden leeggevisht. We maken ons sterk voor een eerlijke transitie naar duurzame energie, weg van fossiele brandstoffen – een transitie die wordt betaald door de vervuilers. Tegelijkertijd strijden we óók tegen ontbossing en giftige industriële landbouw. Zo beschermen we het levende web dat de wereld stabiel houdt.’

Greenpeace gaat voor een systeemverandering. Wat is daarvoor nodig?

‘Machtspelletjes storten onze wereld in een crisis en fossiele brandstoffen zaaien dood en verderf. Dan is beleidsverandering alleen niet genoeg; we hebben een nieuw moreel kompas nodig. De gezondheid van een samenleving meet je niet af aan de winst van enkelen, maar aan het welzijn van velen. We hebben moedige leiders nodig die opstaan tegen onrecht en verdeeldheid, en

die juist onze onderlinge verbondenheid en integriteit stimuleren. Echt leiderschap drijft op solidariteit, niet op machtsstrijd.

Voor Greenpeace betekent het dat we vlijmscherp en wendbaar moeten blijven, zodat we koers blijven houden in een wereld waarin politieke verhoudingen fundamenteel verschuiven. We moeten snel en strategisch in actie komen waar dat kan. Die aanpak is hectisch en intensief, maar dat is precies waarvoor Greenpeace is opgericht.’

Je begon in 1992 als vrijwilliger. Wat drijft je om dit werk nog steeds te doen?

‘Eerlijk: na drie decennia verveelt Greenpeace me nog geen seconde! Bovenal ben ik onze supporters ontzettend dankbaar. Dankzij die steun kunnen we zo koppig vasthouden aan onze onafhankelijkheid. We hoeven nooit compromissen te sluiten voor politieke of zakelijke belangen. Dat is een zeldzame en kostbare vrijheid in de wereld van nu.

Ik denk vaak terug aan 2001, toen we per hondenslede in Groenland van nederzetting naar nederzetting reisden. We legden vast hoe het dunnere zee-ijs de lokale jachttradities volledig op zijn kop zette. Dat leerde me al vroeg dat we niet vechten voor een abstract ecosysteem, maar voor mensen en hun manier van leven.

Ook raak ik elke keer weer geïnspireerd door ons vermogen om verandering aan te jagen. Dat geweldige gevoel als elk Greenpeace-kantoor wereldwijd zich achter één doel schaaft! Samen met onze supporters zijn we een enorm creatieve, moedige beweging en kunnen we bergen verzetten.’ ■

‘Olie en gas voeden oorlogen, hernieuwbare energie voedt vrede’

Een laatste daad van verzet

Wat krijg je als je Britse humor loslaat op nalatenschappen? De 'Won't Rest in Peace'-grafkist, met 's werelds eerste postume protestbord. Speciaal voor mensen die weigeren stilte af te zwaaien. Met deze grafkist blijf je de aarde verdedigen, zelfs als je er al twee meter onder ligt.

Onze Britse Greenpeace-collega's trokken met de nepkist in een lijkwagen door de straten van Londen. De droogkomische slogans voor op het protestbord laten zich nauwelijks vertalen: 'Why let a little thing like death stop you?' of 'Climate Change? Over my dead body!'

De campagne zet het traditionele beeld van nalatenschappen (gevoelig onderwerp voor later) volledig op zijn kop. Het laat zien wat een gift aan Greenpeace in een testament daadwerkelijk is: een laatste, ultieme daad van verzet.

act.gp/wrip-gpm

Bekijk de promotievideo voor de Won't Rest in Peace-grafkist

Overweegt u ook de aarde te blijven verdedigen door een gift aan Greenpeace?

Neem dan contact op met onze adviseur nalatenschappen. Gabriëlla van der Ham denkt graag met u mee: gabriella@greenpeace.nl of 020 – 524 95 49.

Blijf op de hoogte

Mis geen enkele actie of update van Greenpeace. Het magazine verschijnt drie keer per jaar. Met de nieuwsbrief ontvangt u elke twee weken inspirerende updates over campagnes in Nederland en wereldwijde successen. En manieren om direct in actie te komen. Gewoon in uw mailbox.

act.gp/nieuwsbrief-gpm

534.000

micro- en nanoplasticdeeltjes kunnen vrijkomen uit één in plastic verpakte kant-en-klaarmaaltijd die vijf minuten in de magnetron heeft gestaan.

Als plastic verhit wordt, stijgt het aantal plasticdeeltjes dat vrijkomt. Dit concludeert Greenpeace in het onderzoeksrapport 'Are We Cooked?'.

© Marten van Dijk / Greenpeace

Sluit aan bij de Klimaatmars!

Zaterdag 12 september, vlak voor Prinsjesdag, gaan we in Utrecht massaal de straat op. Onze boodschap is nog nooit zo urgent geweest: stop de verslaving aan

olie en gas en investeer in een betaalbare, groene toekomst. Zien we u daar? Blijf op de hoogte via www.klimaatmars.nl

Colofon

© Zomer 2026 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland
Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.

Kom ook in actie met Greenpeace via
greenpeace.nl/acties

ISSN: 0166-4506
Bezoekadres:
Paul van Vlissingenstraat 10-E, Amsterdam
Postadres:
Postbus 3946, 1001 AS Amsterdam

Voor administratieve vragen:
Supporter Care: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00
Opmerkingen en suggesties over de inhoud van Greenpeace Magazine kunt u sturen naar
redactie@greenpeace.nl

Redactie: Fedde Wiersma (hoofdredactie),
Jacqueline Schuiling, Angèle Mann,
Anne-Miek van Uchelen, Nellie Werner,
Zinzi van der Aar
Eindredactie: Jacqueline Schuiling

Art direction en vormgeving:
Jeen Berting

Drukwerkcoördinatie:
Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl
Threads: @greenpeacenl
LinkedIn: greenpeace-nederland
Bluesky: @greenpeace.nl

Greenpeace Magazine is gedrukt
op 100% hergebruikt en chloorvrij

Eet u ook weleens een natuurgebied?

@foldermanie